

13 juni 2013

Ärende om ersättning på växtskyddsområdet har överklagats och prövats av högsta förvaltningsdomstolen.

Läs [domen](#) på Högsta förvaltningsdomstolens webbplats.

Vad har hänt i målet?

Domen innebär slutpunkten för ett ärende som har pågått i många år. Ersättningsfrågan blev aktuell 2009 i och med att odlaren ansökte hos Jordbruksverket om ersättning för kostnader och förluster. Odlaren menade att kostnaderna och förlusterna hade uppstått på grund av ett beslut som Jordbruksverket hade fattat.

Jordbruksverket beslöt att inte ge någon ersättning.

Sökanden överklagade beslutet. Förvaltningsrätten gjorde samma bedömning som Jordbruksverket.

Sökanden överklagade återigen. Kammarrätten meddelade strax före jul år 2011 dom som innebar att Jordbruksverket skulle ge potatisodlaren 850 000 kr i ersättning.

Jordbruksverket överklagade för att få klarhet i hur reglerna om ersättning ska tolkas. Verket yrkade att Högsta förvaltningsdomstolen skulle besluta att ingen ersättning skulle utgå, alternativt att målet skulle återförvisas till kammarrätten. Högsta förvaltningsdomstolen gav prövningstillstånd. I domen kom domstolen fram till att ersättningen ska vara 850 000 kr. Ingen ränta skulle utgå på beloppet. Domstolens bedömning var att kostnaderna och förlusterna har föranletts av Jordbruksverkets beslut. Vidare krävdes att det i övrigt fanns förutsättningar för att bevilja ersättning. På den punkten skrev Högsta förvaltningsdomstolen att förutsättningar för ersättning fanns, när man tittade på de bakomliggande syftena med växtskyddslagen och vad som mer generellt gäller i fråga om ersättning vid myndighetsingripanden till skydd för allmänna intressen. Domen beslutades av fem domare. En domare var skiljaktig men det gällde motiveringen men domarna var överens om själva utfallet i målet.

Hur ser Jordbruksverket på domen?

Vi tycker det är bra att både vi och odlarna får veta vad som gäller. Detta var ett viktigt skäl till att vi valde att driva frågan till prövning i Högsta förvaltningsdomstolen. Även om Högsta förvaltningsdomstolen nu gjorde en annan bedömning av ersättningsansökan än Jordbruksverket är det positivt för oss att få ett avslut. Nu är det bedömning som gjorts av Högsta förvaltningsdomstolen som gäller och vi kommer att följa den.

Eftersom domen klargör vilka principer som ska ligga till grund för bedömningar i ersättningsärenden så är rättsläget tydligare nu än innan domen kom. Domen ger oss ledning för hur vi ska resonera framöver.

Varför överklagade Jordbruksverket till Högsta förvaltningsdomstolen?

Vi överklagade domen till Högsta förvaltningsdomstolen för att få klarhet i hur reglerna om ersättning ska tolkas.

Betyder domen att Jordbruksverket har gjort fel i frågan om ersättning?

Jordbruksverket har gjort en bedömning utifrån befintliga regler, men Högsta förvaltningsdomstolen har nu gjort en annan bedömning än vi gjorde. Domen ger oss ledning för hur vi ska resonera i liknade fall framöver.

Säger domen något om Jordbruksverkets beslut om bekämpningen av potatisräkta?

Jordbruksverkets uppdrag som växtskyddsmyndighet är att hindra spridning av växtskadegörare som ska bekämpas med stöd av växtskyddslagen. Det gör vi bland annat genom att besluta om åtgärder som vi bedömer rimliga i varje enskilt fall. Utgångspunkten i detta fall är Jordbruksverkets föreskrifter som om bekämpning av potatisräkta. Målet i Högsta Förvaltningsdomstolen har inte gällt om Jordbruksverkets beslutade åtgärder har varit rimliga, utan om sökanden har haft rätt till ersättning.

Hur ska 19 § förordningen (2006:817) om växtskydd m.m. användas i fortsättningen?

Domstolen konstaterade att bestämmelsen har meddelats i strid med de normgivningsregler som gällde vid tillkomsten av förordningen. Bakgrunden finns i 11 kap 14 § regeringsformen (1974:152), som säger att en domstol inte får tillämpa en föreskrift om domstolen finner att den står i strid med en bestämmelse i grundlag eller annan överordnad författning.

Följden av Högsta förvaltningsdomstolens bedömning blir att Jordbruksverket och andra förvaltningsmyndigheter inte får tillämpa bestämmelsen i de fall där den anses felaktig (se 12 kap 10 § regeringsformen).

När ska ersättningen enligt domen betalas ut?

Domen gäller direkt. Jordbruksverket kommer därför att betala ut ersättningen så snart som möjligt.

Vad gäller för de som tidigare har haft angrepp av växtskadegörare men inte begärt ersättning – kan de ansöka om ersättning enligt växtskyddslagen (1972:318) nu och få ansökan prövad av Jordbruksverket?

Det finns inga bestämmelser i växtskyddslagen eller –förordningen om att ansökan måste komma in till verket inom en viss tid efter händelsen. Om Jordbruksverket får in en sådan ansökan så kommer vi att ta ställning till om ansökan kan prövas.

Har Jordbruksverket andra ansökningar under handläggning? Hur ofta får ni ansökningar om ersättning?

För närvarande finns det en ansökan som är under handläggning.

De senaste åren har det varit ingen eller högst en ansökan per år på växtskyddsområdet.

Hur påverkar domen pågående och framtida ersättningsärenden?

Det finns ingen först till kvarn-princip för ersättningar enligt växtskyddslagen utan varje ansökan får en egen, självständig prövning utifrån de uppgifter som finns i just det ärendet.

Vid prövningen av ansökningar om ersättning framöver så kommer Jordbruksverket, liksom tidigare, att utgå från de regler som finns, förarbeten för de reglerna, och praxis från domstolar. Där har naturligtvis domen från Högsta förvaltningsdomstolen stor betydelse.

Hur påverkar domen de redan avgjorda ersättningsärendena?

De beslut som Jordbruksverket har fattat i olika ärenden gäller även i fortsättningen. Alla ersättningsbeslut kan överklagas av den som beslutet angår och går emot. Det krävs då att överklagandet kommer in inom tre veckor från delgivning av den personen. Vissa av Jordbruksverkets tidigare beslut har överklagats och sedan avgjorts i domstol. När överklagandetiden av beslutet eller domen har passerat så står alltså beslutet respektive domen fast.

Om man vill att Jordbruksverket ska göra en förnyad prövning av ett avslutat ärende, så kan man ansöka om omprövning (se 27 § förvaltningslagen (1986:223)).

Man kan även ansöka om resning i domstol. Domstolen kan då besluta att ett ärende eller mål ska tas upp för prövning igen (se 37 b § förvaltningsprocesslagen (1971:291)).